

ÖNSÖZ

Çalışma ve Toplum Dergisinin 29. sayısı, 8 Mart 2011 Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle hazırlanmıştır. Bu özel sayının ana teması “Kadın İstihdamı ve Atipik Çalışma” olarak seçilmiştir. Ülkemizde kadınların çok düşük düzeyde (yüzde 27) olan işgücüne katılım oranının artırılması hedeflenmekte ve işsizliğin azaltılması için açıklanan “İstihdam paketleri” ile bir gelişmişlik göstergesi olarak da kabul edilen kadın istihdamı teşvik edilmektedir. Bununla birlikte, istihdamın toplumsal cinsiyet boyutu görmezden gelinmektedir. İşsizlik salt işgücü piyasasında dengenin sağlanmasıyla çözülecek bir sorun olarak görülmekte ve giderek yaygınlaşan atipik çalışma biçimleri kazanılmış hak ve güvencelerin yitirilmesine neden olmaktadır. Kadınlara daha çok atipik çalışma biçimlerinin önerilmesi dolaylı ayrımcılığa yol açmaktadır. Bu nedenle, kadın istihdamını toplumsal cinsiyet eşitsizliği yönünden sorgulayan makaleler bir araya getirilerek soruna dikkat çekilmek istenmiştir.

Değerli hocam Prof. Dr. Meryem Koray “Avrupa Birliği ve Türkiye’de ‘Cinsiyet’ Eşitliği Politikaları: Sol-Feminist Bir Eleştiri” başlıklı makalesinde, “cinsiyet” eşitliği politikalarına sol-feminist bir eleştiri getirmektedir. Kapsamlı bir yaklaşımla hem ülkemizde, hem de örnek oluşturan Avrupa Birliği ülkelerinde eşitlik politikalarının sistemdeki yerini ve sosyo-ekonomik sonuçlarını sorgulamaktadır. Cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilmesinde kültürel ve çevresel sorunlara duyarlılık ile feminist ve sol düşünceler arasındaki etkileşimin artırılmasının önemi üzerinde durmaktadır.

“Toplumsal Cinsiyet Bakımından Evde Çalışma” başlıklı makalemde, evde çalışmanın kadın ve erkekleri niçin farklı etkilediği sorgulanmaktadır. Atipik bir çalışma biçimi olan evde çalışmanın kadınların ekonomik yönden güçlendirilmesinde ve işgücü piyasasında potansiyel olarak var olan cinsiyete dayalı eşitsizliklerin giderilmesinde ne ölçüde etkili olduğu tartışılmaktadır.

Doç Dr. Oğuz Karadeniz “Türkiye’de Atipik Çalışan Kadınlar ve Yaygın Sosyal Güvencesizlik” başlıklı makalesinde, Türkiye’de atipik çalışma biçimleriyle istihdam edilen kadınların sosyal güvenlik hakkından yoksunluğunu irdelemektedir. Tarım, sanayi ve hizmet sektöründe evde çalışma, kısmi süreli ve geçici çalışma biçimleriyle çalışan kadınların sosyal güvenlik sisteminden dışlanmasını titiz bir araştırma sonucu derlediği verilerle ayrıntılı olarak gözler önüne sermektedir.

Yrd. Doç. Dr. Recep Kapar “Hollanda’da Kadınların Kısmi Süreli İstihdamı ve Etkileri” başlıklı makalesinde, Hollanda’da kısmi süreli çalışmanın kadınlar açısından ekonomik ve sosyal etkilerini konu almaktadır. Araştırmasında kısmi süreli çalışmanın kadınlar arasında yaygınlaşmasının gerekçelerini, Hollanda işgücü piyasasının ve toplumsal yapısının özellikleri ile bağlamında açıklamaktadır. Hollanda’nın kadın istihdamının artırılması bakımından diğer ülkeler için bir model oluşturup oluşturmayacağını sorgulamaktadır.

Yrd. Doç Dr. Şenay Gökbayrak “İşgücü Piyasaları ve Sosyal Güvenlikte Dönüşüm Ekseninde Kadınların Emeklilik Güvencesi” başlıklı makalesinde, işgücü piyasaları ve sosyal güvenlik sistemlerinde yaşanan dönüşümün kadınların yaşlılık riskine karşı korunmalarına ilişkin etkilerini değerlendirmiştir. Araştırmasında, kamunun güvencesi altındaki emeklilik programlarının kapsamının daraltılması ve piyasanın risklerine açık olan özel emeklilik programlarının teşvik edilmesi yönündeki eğilime dikkat çekmiştir. Bu eğilimi toplumsal cinsiyet boyutu ve özellikle atipik çalışma biçimlerinde yoğunlaşan kadın işgücü açısından sorgulamıştır.

Yrd. Doç Dr. Betül Urhan ve Doç Dr. Nilay Etiler “Sağlık Sektöründe Kadın Emeginin Toplumsal Cinsiyet Açısından Analizi” başlıklı makalelerinde, sağlık sektöründe kadın emeginin toplumsal cinsiyet açısından çözümlemesini yapmışlardır. Türkiye’de 2003 yılında uygulamaya konulan “Sağlıkta Dönüşüm Programı” çerçevesinde güvenceden yoksun atipik çalışmanın giderek yaygınlaşmasının ve çoğu zaman kadınlarla özdeşleşmesinin gerekçe, biçim ve sonuçlarını incelemişlerdir.

Yrd. Doç Dr. Fatime Güneş “Farklı Emek Kategorileri Açısından Kadın Yoksulluğu” başlıklı makalesinde, kadın yoksulluğunu çeşitli emek kümeleri açısından incelemiştir. Ülkemizde yoksulluğun ulaştığı boyutları düzenli ya da düzensiz gelir elde eden ve ev kadını kümelerinden oluşan kadınlara yönelik görgül araştırmayla somut bir biçimde ortaya koymuştur.

Yrd. Doç. Dr. Handan Kumaş ve Yrd. Doç Dr. Atalay Çağlar “Türkiye’de Kadın Eksik İstihdamını Belirleyen Faktörler: TÜİK 2009 Hanehalkı İşgücü Anketi Ham Verileri ile Cinsiyete Dayalı Bir Karşılaştırma” başlıklı makalelerinde, Türkiye’de eksik istihdamın yapısını ve eksik istihdamda belirleyici olan faktörleri kadınlar açısından araştırmışlardır. Araştırmalarını kadın ve erkeklerin karşı karşıya oldukları eksik istihdam riskinin öngörülmesine ilişkin ekonometrik bir çalışma ile desteklemişlerdir.

Bu sayıya çok değerli katkılar sağlayan bütün yazarlara ve hakemlere emekleri için teşekkür ediyorum. Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikle mücadelede kadınların salt sayısal çoğunluğunun sağlanması yeterli değildir. Eşitlik düşüncesinin özümsemesi ve savunulması da önem taşımaktadır. Bir başka deyişle, kadın olmak yetmemektedir. Bu nedenle, kadınlara ayrılan bu sayıya konuya duyarlı erkek yazarların katkıda bulunması ayrıca önem taşımaktadır, kendilerine bu bakımdan da teşekkür ederim. Bu sayının hazırlanmasında desteğini esirgemeyen yayın yönetmeni Sayın Murat Özveri’ye, Birleşik Metal-İş Sendikasına ve bütün emeği geçenlere teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Tijen ERDUT